Prima instanţă: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Eugenia Culinca)
Dosarul nr. 2ac-590/23
(2-22123011-02-2ac-12102023)

D E C I Z I E

27 martie 2024 mun. Chişinău

Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău în componenţa:
Preşedintele şedinţei, judecătorul Ana Panov
Judecătorii Vitalie Cotorobai şi Viorica Mihaila
Grefier Cristian Adam

examinând în ordine de apel, în şedinţă publică, cererea de apel declarată de apelanta SRL"CRISANPRIM", reprezentată de avocatul Oleg Tănase, împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de SRL"ADVANCED TECHNO" împotriva SRL"CRISANPRIM" privind încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată,-

a c o n s t a t a t:

Pretenţiile reclamantului:

1. La data de 19 august 2022, reclamanta Societatea cu Răspundere Limitată "ADVANCED TECHNO" (*în continuare SRL"ADVANCED TECHNO"*) a depus cerere de chemare în judecată împotriva Societății cu Răspundere Limitată "CRISANPRIM" (*în continuare SRL"CRISANPRIM"*), solicitând încasarea datoriei în mărime de 30000,00 lei, a penalităților în cuantum de 800000,00 lei și compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 26900,00 lei.

În motivarea cererii de chemare în judecată, a menționat că la 30 septembrie 2019 a încheiat cu pârâta contractul de prestare a serviciilor nr. 10/19, prin care reclamanta s-a obligat să presteze pentru pârât servicii de montare a bordurii și pavajului.
Precizează că conform pct. 2.1 din Contract, părțile au convenit că prețul serviciilor prestate, indicate în pct. 1.1., va fi indicată în anexa nr. 1, partea integrantă a contractului, de asemenea, conform pct. 2.2 din Contract, părțile au fost de acord ca plata să fie efectuată prin transfer bancar din care 75 % din valoarea serviciului urma să fie achitat până la inițierea lucrărilor, 15 % după executare a 50 % din lucrări și diferența la finisarea acestora.

Susține că în condițiile pct. 4.1, 4.2 și 4.3 din Contract, serviciile urmau să fie predate prin act și se vor considera primite de pârât, din momentul semnării acestuia, cu eliberarea și semnarea facturii fiscale.
Indică, că la 30 septembrie 2019 și 13 decembrie 2019, părțile au negociat și semnat anexele nr. 1 și nr. 5 la contractul de prestare a lucrărilor nr. 10/9 din 30 septembrie 209, prin care au stabilit prețul lucrărilor și materialelor.
Afirmă că conform actului de predare-primire a lucrărilor de montare a pavajului autogara Vulcănești din 29 martie 2021, a predat, iar pârâta a primit lucrări și servicii în sumă totală de 849015 lei, fiind emisă în acest sens și factura fiscală nr. EAA005100509 din 9 aprilie 2021 pentru suma de 849015 lei, semnate fără obiecții de către ambele părți.
Remarcă că, deși, părțile au prevăzut expres în pct. 2.2 din contract modalitate și termenul de achitare pentru serviciile efectuate, pârâta nu și-a executat obligația de a achita contravaloarea lucrărilor în termenii convenițI, stingând datoria parțial prin achitare pe contul de decontare și preluare a datoriilor reclamantei față de terțe persoane, astfel, la data depunerii prezentei cereri de chemare în judecată datoria pârâtei este de 30000,00 lei.
Subliniază că până la depunerea prezentei acțiuni, a expediat în adresa pârâtei, la 2 septembrie 2021, 8 noiembrie 2021 și 27 iulie 2022, notificări prin care a consemnat că debitorul este întârziere și că își exprimă dezacordul ca suma datoriei să fie achitată pe părți, fiind solicitată achitare imediată a debitului. Însă pârâta le-a neglijat, continuând unilateral să achite datoria pe părți, la termenii pe care îi consideră de cuviință.
Relevă că conform pct. 5.4 din Contract de prestări servicii nr. 10/9 din 30 septembrie 2019, părțile au convenit ca pentru încălcarea termenului de achitare a prețului serviciilor prestate, beneficiarul va achita o penalitate în mărime de 1 % din suma datorată pentru fiecare zi de întârziere. Astfel s-a precizat că, ținând cont de obligația expresă asumată de a achita integral prețul serviciilor la data finisării lucrărilor, acest fapt s-a produs la 29 martie 2021, respectiv, începând cu 30 martie 2021, SRL”CRISANPRIM” este în întârziere.
Invocă, că în total penalitate calculată pentru perioada 30 martie 2021 – 5 mai 2022, pentru neachitarea în termen a sumei de 849015 lei, constituie 1254103,04 lei, însă ținând cont de prevederile art. 953 alin. (1) Cod civil, a solicitat încasarea de la pârâtă cu titlul de penalități suma de 800000,00 lei, pentru executare cu întârziere a obligației de achitare a debitului în sumă de 849015 lei, sumă calculată pentru perioada 30 martie 2021 – 5 mai 2022.

2. Ulterior, în cadrul ședințelor de judecată, avocatul Victor Furnică, ce acționează în interesele SRL”ADVANCED TECHNO”, a solicitat admiterea acțiunii doar în partea încasării penalității, având în vedere faptul că după înaintarea acțiunii datoria de bază a fost achitată de societatea-pârâtă.

Poziţia instanţei de fond:

3. Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, s-a admis integral acțiunea. S-a încasat de la SRL"CRISANPRIM", în beneficiul SRL"ADVANCED TECHNO", datoria în mărime de 30000,00 lei fără a pune în executare în această parte hotărârea. S-a încasat de la SRL"CRISANPRIM", în beneficiul SRL"ADVANCED TECHNO", penalitatea în mărime de 800000,00 lei. S-a încasat de la SRL"CRISANPRIM", în beneficiul SRL"ADVANCED TECHNO", cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 24900,00 lei și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 2000,00 lei, în total suma de 26900,00 lei.

Solicitarea apelantului:

4. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la data de 17 iunie 2023 prin intermediul poștei electronice, apelanta SRL"CRISANPRIM", reprezentată de avocatul Oleg Tănase, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, încasarea cheltuielilor de judecată. A indicat că, motivele de fapt şi de drept vor fi prezentate suplimentar după ce va lua cunoştinţă cu hotărârea motivată, rezervându-și dreptul la apel suplimentar.
5. La 12 octombrie 2023, conform fișei de repartizare, cauza a fost distribuită pentru examinare în ordine de apel judecătorului Ana Panov.
6. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 18 octombrie 2023, nu s-a dat curs cererii de apel depusă de apelanta SRL"CRISANPRIM", reprezentată de avocatul Oleg Tănase. S-a comunicat apelantei SRL"CRISANPRIM", reprezentată de avocatul Oleg Tănase, că necesită să prezinte, în cancelaria Curţii de Apel Chişinău, apelul motivat cu indicarea motivelor de fapt şi de drept pe care se întemeiază apelul şi probele invocate în susţinerea apelului, dovada de plată a taxei de stat în sumă de 18675,00 lei şi că i se acordă termen de 10 zile din momentul recepționării prezentei încheieri să lichideze neajunsurile menţionate. În caz contrar cererea de apel nu va fi considerată depusă şi va fi restituită conform art. 369 alin. (1) din Codul de procedură civilă. S-au adus la cunoștință urmările art. 369 alin. (1^1) din Codul de procedură civilă, ce survin în urma neexecutării prezentei încheieri.
7. La data de 31 octombrie 2023, apelanta SRL"CRISANPRIM", reprezentată de avocatul Oleg Tănase, a prezentat apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat, înlăturând în termen neajunsurile cererii de apel.

8. Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 15 noiembrie 2023, s-a acceptat spre examinare cererea de apel declarată de apelanta SRL”CRISANPRIM”, reprezentată de avocatul Oleg Tănase.

Argumentele părților:

9. În motivarea apelului s-a indicat, că nu este de acord cu hotărârea instanței de fond, fiind pasibilă de a fi casată.

Menționează că instanţa de judecată nu a luat în considerare că din contractul părților nu rezultă şi nu conține un termen de plată, iar în consecință nu există scadență a plăților. Deși instanţa de judecată a reținut anumite înscrisuri ca fiind în executarea contractului, nu le-a apreciat în mod corespunzător, în condițiile în care acestea dovedesc că prin acordul de voință al părților s-a modificat modul de executare a obligațiilor.

Relevă că din interpretarea clauzelor contractuale, se constată că atât contractul de prestare a serviciilor, cât şi actele adiționale, nu conțin un termen în efectuarea plății. Astfel din înțelesul noțiunii de termen - acesta este intervalul de timp, care afectează exigibilitatea sau stinge obligația fără efecte retroactive. Pentru ca o obligație să fie exigibilă, aceasta trebuie să ajungă la scadență, să fie expirat termenul de executare. Din moment ce termenul este incert, nefiind o dată exactă de survenire a obligației de plată, instanţa de fond avea îndatorirea de a determina data la care s-a născut obligația de plată a SRL”CRISANPRIM” şi scadența acestei obligații de plată. Aceste criterii de executare a obligației, nu au fost determinate de către instanţa de fond, în situația în care datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligației. Iar introducerea acţiunii în justiție față de debitor se asimilează cererii de executare din partea creditorului.

Subliniază că instanţa de fond deși în hotărârea motivată enumeră existența unor Contracte de preluare a datoriei, potrivit cărora SRL”CRISANPRIM” a preluat şi a stins datoriile formate de SRL”ADVANCED TECHNO” către întreprinderi terțe, nu le-a apreciat sub nici o formă, însă aceste acte au produs efecte juridice, care au fost îndreptate spre stingerea anumitor obligații de plată. Această preluare a datoriilor, în conformitate cu art. 840 alin. (1) lit.a) Cod civil , are ca efect: schimbarea debitorului SRL”ADVANCED TECHNO” cu noul debitor SRL”CRISANPRIM”; această schimbare se operează în față aceleiași entități creditor (rămânând același creditor față de care intimata avea obligații de plată); schimbarea debitorilor, liberează de datorie intimata SRL”ADVANCED TECHNO”; datoriilor intimatei sunt plătite de apelantă; între intimată şi apelantă se sting obligaţiile reciproce şi corelative. Astfel apelanta a stins obligaţiile de plată a intimatei față de entitățile terțe, stingând şi propriile obligații față de intimată. Prin urmare, intimata în mod nejustificat a invocat executarea necorespunzătoare a obligației de plată, urmărind plata penalităților, ceea ce *ipso facto* este o executare

repetată şi o îmbogățire nejustificată a intimatei, faptă sancționată de art.1979 Cod civil. În această privință, deși instanţa de fond a reținut Contractele de preluare a datoriilor, ca înscrisuri întocmite în executarea contractului, nu le-a apreciat în mod corespunzător, în condițiile în care acestea dovedesc că părțile au convenit la modificarea modului de executare şi stingere a obligațiilor.
Afirmă că SRL"CRISANPRIM" nu are nici o obligație față de intimată, drepturile şi obligaţiile între părţi au încetat prin executare. Intimata primind prestațiile din partea apelantei, nu şi-a rezervat dreptul la penalitate, pentru fiecare prestație primită şi la data primirii, așa precum dictează art.949 alin. (3) Cod civil, ci cu întârziere culpabilă.
Evidențiază că acţiunea intimatei formulată în justiție, conține două pretenții: 1) încasarea sumei de 30000,00 lei, cu titlu de datorie - plată care a fost efectuată așa precum edictează art.861 alin. (2) Cod civil – "introducerea acţiunii în justiție față de debitor se asimilează cererii de executare din partea creditorului" obligație care a fost îndeplinită sub această condiție; 2) încasarea sumei de 800000,00 lei cu titlu de penalitate, pentru perioada 30 martie 2021 – 5 mai 2022 nu reprezintă datorie, fiind o sumă litigioasă, atât prin modul de formare, cât şi prin modul de executare. Susținând netemeinicia sumei de 800000,00 lei calculată pentru perioada 30 martie 2021 – 5 mai 2022 şi având în vedere că instanţa de fond nu a auzit argumentele SRL"CRISANPRIM", consideră nelegală hotărârea judecătorească, întrucât așa precum a indicat SRL"ADVANCED TECHNO" în cererea de chemare în judecată, au existat câteva plăţi prin transfer bancar, care au "stins parțial obligația prin achitare". În această privință şi instanţa de fond, a reținut înscrisuri de plată, indicând că la data depunerii cererii de chemare în judecată se înregistra o datorie de 30000,00 lei. Având în vedere că obligația principală a fost executată, fără intervenția instanţei judecătoreşti, iar executarea conduce spre stingerea obligației, pe cale de consecință se sting şi obligaţiile accesorii. Această concluzie rezultă din prevederile art.965 Cod civil. Contrar acestui text de lege, instanţa de fond în mod abuziv a obligat la plata penalității şi pentru perioada de până la depunerea acţiunii în judecată, când obligația era stinsă prin executare, iar prin efectul legii sunt încetate obligaţiile/drepturile accesorii. Indică, că revigorând o situație juridică stinsă prin executare, instanţa de judecată şi-a atribuit competențe legislative, ce constau în constituirea a noilor raporturi juridice.
Afirmă că intimata nu şi-a rezervat dreptul la penalități pentru fiecare executare a plății, care a primit-o de la apelantă, or, instanţa având obligația de a verifica circumstanţele cauzei, nu a verificat pentru care prestație intimata "şi-a rezervat dreptul la penalitate", în situația în care stingerea obligației s-a operat prin plată bănească, precum şi prin preluare de datorie.
Relevă că potrivit art. 949 alin. (3) din Codul civil, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă şi-a rezervat expres

acest drept la primirea executării. În speţă, nu există consemnarea SRL”ADVANCED TECHNO” la penalitate, întrucât ”rezervarea dreptului” nu a fost făcută la data şi în timpul primirii prestației. Reclamația intimatei, prin care se menționează într-o formă deghizată, despre rezervarea dreptului la penalitate, este ineficientă conform art. 357 Cod civil, deoarece nu este expresă, nu identifică pentru care executare se instituie dreptul la penalitate şi s-a făcut ulterior primirii executării.

Consideră că hotărârea emisă deviază de la practica judiciară constantă, fără ca instanţa să indice motivele de derogare, ceea ce constituie o încălcare a principiului certitudinii juridice. La fel, consideră că instanţa de judecată nu a respectat principiul proporționalității la încasarea penalității, raportat la art.953 Cod civil, se constată o disproporție între suma datoriei depuse spre judecare şi suma penalității adjudecate. Această omisiune judecătorească, la fel constituie o deviere de la practica judecătorească, instanţa de fond avea obligația să pună în vedere considerentele pentru care motive asemenea soluție este una izolată, cât şi cauzele care au determinat acest reviriment de jurisprudență. Din moment ce la data faptelor au fost puse în discuție caracterul şi netemeinicia penalității, SRL”CRISANPRIM” invocând precedente judiciare în cauze similare, şi pentru rațiuni de legalitate a actului judecătoresc, instanţa urma *ex officio* să aprecieze caracterul rezonabil și de proporționalitate a penalității.

Subliniază că suma de 800000,00 lei adjudecată cu titlu de penalitate este ilegală în fond. Penalitatea nu respectă criteriile de admisibilitate, întrucât prin natura sa are valențe de prejudiciu. Obligaţiile asumate au fost îndeplinite în conformitate cu esența contractului, SRL”CRISANPRIM” nu a comis nici o faptă culpabilă, pentru a fi obligată la repararea prejudiciului, prin plata penalității.

Afirmă că din interpretarea articolelor 19, 947 din Codul civil, penalitatea are ca scop acoperirea unui prejudiciu, ceea ce presupune că cel care invocă o penalitate urmează dă demonstreze în limita articolelor 121-122 din Codul de procedură civilă, că există un prejudiciu şi de survenirea acestuia este responsabil apelanta, or, la dosarul cauzei lipsește o dovadă a prejudiciului, calcule matematice nu demonstrează existența prejudiciului.

Prin urmare, solicită admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, precum și compensarea cheltuielilor de judecată suportate în acest proces.

10. În şedinţa judiciară, avocatul Oleg Tănase, ce acționează în interesele apelantei SRL”CRISANPRIM”, a solicitat admiterea cererii de apel cu motivele de fapt și de drept invocate în instrumentul de atac și în explicațiile scrise.

Avocatul Victor Furnica, ce acționează în interesele intimatei SRL”ADVANCED TECHNO”, în ședința instanței de apel, a solicitat respingerea cererii de apel, cu menținerea în vigoare a hotărârii instanței de fond.

Aprecierea instanţei de apel:

11. Audiind participanții prezenți la proces, analizând şi studiind materialele pricinii, Colegiul consideră necesar de a admite apelul, a casa hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, cu emiterea unei noi hotărâri, din următoarele considerente.
12. În conformitate cu art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, apelanta respectând acest termen.
13. În conformitate cu art. 385 lit. c) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel, după ce judecă apelul, este în drept să admită apelul şi să caseze integral sau parţial hotărârea primei instanţe, emițând o nouă hotărâre.
14. În temeiul art. 386 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, hotărârea primei instanțe se casează sau se modifică de instanţa de apel, dacă concluziile expuse în hotărâre sunt în contradicție cu circumstanţele pricinii.
15. Articolul 130 alin. (1) din Codul de procedură civilă, statuează că instanţa judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multe aspectual, completă, nepărtinitoare şi nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul şi interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege.
16. În temeiul art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanţa judecătorească apreciază probele, determină circumstanţele care au importanţă pentru soluţionarea pricinilor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părţi, legea aplicabilă soluţionării pricinii şi admisibilitatea acţiunii.
17. În conformitate cu prevederile art. 373 alin. (1), (2), (5) din Codul de procedură civilă, instanţa de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor şi obiecțiilor înaintate, legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt şi aplicarea legii în primă instanţă.
18. Colegiul Civil reține că instanţa de apel, potrivit regulilor unui proces echitabil, reţinându-se rolul determinant al concluziilor sale, are obligația să examineze efectiv problemele esenţiale care îi sunt supuse aprecierii şi să nu se limiteze la însuşirea motivelor instanţei inferioare. (*Hirro Balani c. Spaniei, nr. 18064/91 din 9 decembrie 1994 §27; Georgiadis c. Greciei nr.21522/93 din 29 mai 1997 §43*).
19. Potrivit recomandărilor avizului nr. 11 din 2008 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) în atenţia Comitetului de Miniştri al

Consiliului Europei privind calitatea hotărârilor judecătoreşti, o motivaţie şi o analiză clară sunt cerinţele fundamentale ale hotărârilor judecătoreşti şi un aspect important al dreptului la un proces echitabil. Pentru a răspunde cerinţelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidenţieze, că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esenţiale ce iau fost prezentate.

20. Instanţa de apel menționează că art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul justiţiabilului la o hotărâre motivată sub aspectul instituirii obligației instanţelor de judecată de a-şi argumenta hotărârile adoptate din perspectiva unei analize ample a circumstanţelor pricinii. Îndatorirea de a motiva coerent şi unitar hotărârea sub aspectul tuturor cererilor, fără a exista contradicţii între motivare şi dispozitiv, constituie o garanţie pentru justiţiabili, în faţa eventualului arbitrariu judecătoresc, fiind singurul mijloc prin care se dă posibilitatea de a putea exercita un eficient control judiciar.
21. În opinia Colegiului, prima instanță, nu a ținut cont de aceste deziderate, nu a dat eficiență deplină tuturor circumstanțelor cauzei și înscrisurilor prezentate, fapt ce a condus la adoptarea hotărârii, care nu este bazată pe fundament temeinic și materialul probator administrat.
22. Din suportul probatoriu prezent la materialele cauzei rezultă că la 30 septembrie 2019, între SRL”ADVANCED TECHNO”, în calitate de prestator, și SRL”CRISANPRIM”, în calitate de beneficiar, a fost semnat contractul de prestare servicii nr. 10/19 (f.d.13-15).
23. Invocând că SRL”CRISANPRIM” nu își îndeplinește obligațiile contractuale, la data de 19 august 2022, SRL”ADVANCED TECHNO” a depus cerere de chemare în judecată împotriva SRL”CRISANPRIM”, solicitând încasarea datoriei în mărime de 30000,00 lei, penalităților în cuantum de 800000,00 lei și compensarea cheltuielilor de judecată în sumă de 26900,00 lei.
24. Ulterior, în cadrul ședințelor de judecată, avocatul Victor Furnică, ce acționează în interesele SRL”ADVANCED TECHNO”, a solicitat admiterea acțiunii doar în partea încasării penalității, având în vedere faptul că după înaintarea acțiunii datoria de bază a fost achitată de societatea-pârâtă.
25. Iar prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, s-a admis integral acțiunea. S-a încasat de la SRL”CRISANPRIM”, în beneficiul SRL”ADVANCED TECHNO”, datoria în mărime de 30000,00 lei fără a pune în executare în această parte hotărârea. S-a încasat de la SRL”CRISANPRIM”, în beneficiul SRL”ADVANCED TECHNO”, penalitatea în mărime de 800000,00 lei. S-a încasat de la SRL”CRISANPRIM”, în beneficiul SRL”ADVANCED TECHNO”, cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat în mărime de 24900,00 lei și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 2000,00 lei, în total suma de

26900,00 lei.

26. Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, apelanta SRL”CRISANPRIM”, reprezentată de avocatul Oleg Tănase, a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, solicitând admiterea cererii de apel, casarea hotărârii instanței de fond, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.
27. Verificând legalitatea şi temeinicia hotărârii instanței ierarhic inferioare în raport cu criticele formulate în cererea de apel şi materialul probator, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chișinău conchide că soluția instanţei de fond cu privire la admiterea acțiunii, este una incorectă, rezultată din aprecierea incorectă a materialului probator şi interpretarea eronată a normelor de drept material.
28. Cadrul legal speței sunt prevederile art. 5 alin. (1) din Codul de procedură civilă, potrivit căruia orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanţă judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-şi apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile şi interesele legitime.
29. Conform prevederilor art. 9 alin. (1) din Codul civil, drepturile şi obligaţiile civile apar în temeiul legii, precum şi în baza actelor persoanelor fizice şi juridice care, deși nu sânt prevăzute de lege, dau naştere la drepturi şi obligaţii civile, pornind de la principiile legislaţiei civile. Iar potrivit alin. (2) al aceluiași articol, drepturile şi obligaţiile civile apar: a) din contracte şi din alte acte juridice; b) din acte emise de o autoritate publică, prevăzute de lege drept temei al apariţiei drepturilor şi obligațiilor civile; c) din hotărâre judecătorească în care sânt stabilite drepturi şi obligaţii; d) în urma creării şi dobândirii de bunuri în temeiuri neinterzise de lege; e) în urma elaborării obiectelor de proprietate intelectuală; f) în urma cauzării de prejudicii unei alte persoane; g) în urma îmbogățirii fără justă cauză; h) în urma altor fapte ale persoanelor fizice şi juridice şi a unor evenimente de care legea leagă apariția unor efecte juridice în materie civilă.
30. Conform prevederilor art. 774 alin. (1) din Codul civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestaţii, iar debitorul este ţinut să o execute.
31. Conform prevederilor art. 775 alin. (1) din Codul civil, debitorul şi creditorul trebuie să se comporte cu bună-credinţă la momentul naşterii, pe durata existenței, la momentul executării şi stingerii obligaţiei.
32. Conform prevederilor art. 776 din Codul civil, obligaţiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) şi din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condiţiile legii.
33. Conform prevederilor art. 858 alin. (1) din Codul civil, temeiul executării

rezidă în existenţa unei obligaţii. Iar potrivit alin.(2) al aceluiași articol, obligaţia trebuie executată în modul corespunzător, cu bună-credinţă, la locul şi în momentul stabilit.

34. Conform prevederilor art. 947 alin. (1) din Codul civil, clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate). Alin. (2) prevede că prin clauză penală se poate garanta numai o creanţă valabilă. Potrivit alin. (3), penalitatea poate fi stipulată în mărime fixă sau sub forma unei cote din valoarea obligaţiei garantate prin clauza penală sau a părţii neexecutate, inclusiv sub forma unei dobânzi de întârziere.
35. Conform prevederilor art. 949 alin. (1) din Codul civil, dacă penalitatea este stipulată pentru cazul în care debitorul nu execută obligaţia, creditorul poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii. Nu se poate cere atît executarea obligaţiei, cît şi plata penalităţii dacă penalitatea s-a stipulat cu titlu de despăgubire în locul prestaţiei şi nu doar cu titlu de mijloc de garantare a executării obligaţiei. Alin. (2) prevede că creditorul are dreptul să pretindă repararea prejudiciului în partea neacoperită prin penalitate (clauză penală inclusivă). În cazurile prevăzute de lege sau contract, creditorul poate cere sau despăgubiri, sau penalitate (clauză penală alternativă), poate cere repararea prejudiciului peste penalitate (clauză penală punitivă) sau poate cere doar penalitate (clauză penală exclusivă). Iar potrivit alin. (3) al aceluiași articol, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.
36. Raportând la caz prevederile legale sus menționate, Colegiul constată că instanța de fond în mod eronat a admis integral cererea de chemare în judecată depusă de SRL”ADVANCED TECHNO”, dispunând încasarea de la SRL”CRISANPRIM”, în beneficiul SRL”ADVANCED TECHNO”, a penalității în mărime de 800000,00 lei, or, la caz, din contractul părților nu rezultă şi nu se conține un termen de plată, iar în consecință nu există scadență a plăților.
37. Colegiul atestă că la data de 30 septembrie 2019, între SRL”ADVANCED TECHNO”, în calitate de prestator, şi SRL”CRISANPRIM”, în calitate de beneficiar, a fost încheiat Contractul de prestare a serviciilor nr.10/19.
38. Potrivit pct.1.1 din contract, prestatorul s-a obligat să presteze servicii de Montare a pavajului şi de montare a bordurii.
39. Iar în corespundere cu pct.2.1 din contract, prețul serviciilor prestate conform pct.1.1. a prezentului contract, va fi indicat în Anexa nr. 1 care este parte comună a prezentului contract.
40. Conform pct. 6.1. din Anexa nr.1 la Contractul de prestare a serviciilor nr.

10/19 din 30 septembrie 2019, costul serviciilor prestate va fi indicat în anexele adiționale ale prezentului contract la începerea executării lucrărilor la fiecare obiect în parte (f.d.17).

41. La data de 29 martie 2021, părţile au încheiat Actul nr. 2 de predare-primire a lucrărilor de montare a pavajului autogara Vulcănești în sumă de 849015,00 lei (f.d.20).
42. Colegiul atestă că atât Contractul de prestare a serviciilor, cât şi actele adiționale, nu conțin un termen în efectuarea plății.
43. La acest compartiment, Colegiul punctează că pentru ca o obligație să fie exigibilă, aceasta trebuie să ajungă la scadență.
44. La caz, din contractul părților nu rezultă şi nu se conține un termen de plată, iar în consecință nu există scadență a plăților.
45. Colegiul remarcă, că instanța de fond dispunând admiterea acțiunii, nu a determinat data la care s-a născut obligaţia de plată a SRL"CRISANPRIM" şi scadența acestei obligaţii de plată, în situația în care datoria de a executa imediat nu rezultă din lege, contract sau din natura obligaţiei.
46. Mai mult, Colegiul atestă că instanţa de fond deși enumeră existenţa unor Contracte de preluare a datoriei (f.d.51-56), potrivit cărora SRL"CRISANPRIM" a preluat şi a stins datoriile formate de SRL"ADVANCED TECHNO" către întreprinderi terțe, nu le-a apreciat sub nici o formă, însă aceste acte au produs efecte juridice, care au fost îndreptate spre stingerea anumitor obligaţii de plată.
47. Conform prevederilor art. 840 alin. (1) din Codul civil, un terț (noul debitor) poate să preia datoria sau o parte din ea în unul din următoarele feluri: a) debitorul iniţial este liberat de datorie (substituirea completă de către noul debitor); b) debitorul iniţial este menţinut în calitate de debitor pentru cazul în care noul debitor nu îşi execută corespunzător obligaţiile (substituirea incompletă de către noul debitor); c) debitorul iniţial şi cel nou poartă răspundere solidară (adăugarea noului debitor). Iar potrivit alin. (2), în cazul în care este evident că a apărut un nou debitor, dar felul preluării datoriei nu este clar, debitorul iniţial şi cel nou sînt consideraţi debitori solidari.
48. Respectiv, Colegiul atestă că această preluare a datoriilor, în conformitate cu art.840 alin. (1) lit. a) din Codul civil, are ca efect schimbarea debitorului SRL"ADVANCED TECHNO", cu noul debitor SRL"CRISANPRIM". Această schimbare se operează în fața aceleiași entități creditor, rămânând același creditor față de care intimata avea obligaţii de plată. Schimbarea debitorilor, liberează de datorie intimata SRL"ADVANCED TECHNO", fiind plătite de apelanta SRL"CRISANPRIM". Astfel, între intimata SRL"ADVANCED TECHNO" şi apelanta SRL"CRISANPRIM" se sting obligaţiile reciproce şi corelative.

49. Potrivit materialelor cauzei, se atestă că SRL”CRISANPRIM”, a stins obligaţiile de plată a intimatei SRL”ADVANCED TECHNO” față de entitățile terțe, stingând şi propriile obligaţii față de intimata-reclamantă.
50. Prin urmare, deşi instanţa de fond a reținut Contractele de preluare a datoriilor, ca înscrisuri întocmite în executarea contractului, nu le-a apreciat în mod corespunzător, în condiţiile în care acestea dovedesc în coroborare cu articolele 121-122 din Codul de procedură civilă, că părţile au convenit la modificarea modului de executare şi stingere a obligațiilor.
51. Colegiul constată că SRL”CRISANPRIM” nu are nici o obligație față de SRL”ADVANCED TECHNO”, or, drepturile şi obligaţiile între părţi au încetat prin executare.
52. La fel, SRL”ADVANCED TECHNO” primind prestațiile din partea apelantei SRL”CRISANPRIM”, nu şi-a rezervat dreptul la penalitate, pentru fiecare prestație primită şi la data primirii, așa precum dictează art. 949 alin. (3) din Codul civil, ci cu întârziere culpabilă.
53. La acest compartiment, Colegiul atestă că acţiunea depusă de SRL”ADVANCED TECHNO”, conține două pretenții: încasarea sumei de 30000,00 lei cu titlu de datorie, obligație care a fost îndeplinită și încasarea sumei de 800000,00 lei cu titlu de penalitate, pentru perioada 30 martie 2021 – 5 mai 2022, fiind o sumă litigioasă, atât prin modul de formare, cât şi prin modul de executare.
54. Colegiul remarcă, că în cererea de chemare în judecată, SRL”ADVANCED TECHNO” a indicat că au existat câteva plăţi prin transfer bancar, care au ”stins parţial obligaţia prin achitare”. În această privință, instanţa de fond a reținut înscrisuri de plată (f.d.21-50), indicând că la data depunerii cererii de chemare în judecată se înregistra o datorie de 30000,00 lei.
55. Astfel, având în vedere că obligaţia principală a fost executată, fără intervenția instanţei judecătoreşti, iar executarea conduce spre stingerea obligaţiei, pe cale de consecință se sting şi obligaţiile accesorii.
56. Această concluzie rezultă din prevederile art. 965 alin. (1)-(2) din Codul civil, potrivit căruia prin stingerea obligațiilor, încetează raporturile juridice dintre părţi în partea ce se referă la obligaţia stinsă. Dacă obligaţia este stinsă, debitorul nu este obligat să plătească dobânda şi penalitățile ori să repare prejudiciul.
57. Contrar prevederilor art. 965 din Codul civil, instanţa de fond a obligat la plata penalității şi pentru perioada de până la depunerea acţiunii în judecată, când obligaţia era stinsă prin executare, iar prin efectul legii sunt încetate obligaţiile-drepturile accesorii.
58. În mod distinct, Colegiul punctează că SRL”ADVANCED TECHNO” nu şi-a rezervat dreptul la penalități pentru fiecare executare a plății, care a primit-o

de la SRL”CRISANPRIM”, or, instanţa având obligaţia de a verifica circumstanţele cauzei, nu a verificat pentru care prestație, SRL”ADVANCED TECHNO” şi-a rezervat dreptul la penalitate, în situația în care stingerea obligaţiei s-a operat prin plată bănească, precum şi prin preluare de datorie.

59. Conform art. 949 alin. (3) din Codul civil, în cazul în care a primit executarea, creditorul poate cere plata penalității numai dacă şi-a rezervat expres acest drept la primirea executării.
60. La caz, nu există consemnarea SRL”ADVANCED TECHNO” la penalitate, întrucât ”rezervarea dreptului” nu a fost făcută la data și în timpul primirii prestației. Iar reclamația intimatei-reclamante, prin care se menționează într-o formă deghizată, despre rezervarea dreptului la penalitate, este ineficientă conform art. 357 din Codul civil, deoarece nu este expresă, nu identifică pentru care executare se instituie dreptul la penalitate şi s-a făcut ulterior primirii executării.
61. Concomitent, Colegiul punctează că suma de 800000,00 lei adjudecată cu titlu de penalitate este ilegală în fond. Penalitatea nu respectă criteriile de admisibilitate, întrucât prin natura sa are valențe de prejudiciu. Obligaţiile asumate au fost îndeplinite în conformitate cu esența contractului, SRL”CRISANPRIM” nu a comis nici o faptă culpabilă, pentru a fi obligată la repararea prejudiciului, prin plata penalității.
62. Colegiul remarcă, că potrivit prevederilor art. 947 alin. (1) din Codul civil, clauza penală este o prevedere contractuală prin care părţile evaluează anticipat prejudiciul, stipulând că debitorul, în cazul neexecutării obligaţiei, urmează să remită creditorului o sumă de bani sau un alt bun (penalitate).
63. Conform art. 19 alin. (2) din Codul civil, se consideră prejudiciu patrimonial cheltuielile pe care persoana lezată le-a suportat sau urmează să le suporte la restabilirea dreptului sau interesului recunoscut de lege încălcat, distrugerea sau deteriorarea bunurilor sale (daună reală), precum şi profitul ratat ca urmare a încălcării dreptului sau interesului recunoscut de lege (profit ratat).
64. Distinct din cele constatate, se atestă că penalitatea are ca scop acoperirea unui prejudiciu, ceea ce presupune că cel care invocă o penalitate urmează să demonstreze în limita articolelor 121-122 din Codul de procedură civilă, că există un prejudiciu şi de survenirea acestuia este responsabil apelanta, or, la dosarul cauzei lipsește o dovadă a prejudiciului, calcule matematice nu demonstrează existența prejudiciului.
65. Din aceste considerente, Colegiul constată că instanța de fond eronat a ajuns la concluzia privind admiterea acțiunii, or, la caz, din contractul părților nu rezultă şi nu se conține un termen de plată, iar în consecință nu există scadență a plăților.
66. Respectiv, Colegiul va dispune admiterea cererii de apel depusă de apelanta

SRL”CRISANPRIM”, reprezentată de avocatul Oleg Tănase, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea depusă de SRL”ADVANCED TECHNO” împotriva SRL”CRISANPRIM” privind încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată, se respinge ca fiind neîntemeiată.

67. Conform prevederilor art. 82 din Codul de procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat şi din cheltuielile de judecare a cauzei.
68. În corespundere cu prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, instanţa judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părţii care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acţiunea reclamantului a fost admisă parţial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părţii admise din pretenţii, iar pârâtului – proporţional părţii respinse din pretențiile reclamantului.
69. În așa împrejurări, reținând dispozițiile sus menționate, în legătură cu faptul că cererea de apel urmează a fi admisă, cu casarea hotărârii instanței de fond, Colegiul va dispune încasarea de la SRL”ADVANCED TECHNO”, în beneficiul SRL”CRISANPRIM”, suma de 18675,00 lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de apel, fapt confirmat prin ordinul de plată nr. 2300031925 din 20 septembrie 2023.
70. În final, Colegiul reiterează concluzia că instanța de fond incorect a adoptat soluția de admitere a acțiunii depuse de SRL”ADVANCED TECHNO”, hotărârea contravine cerinţelor art. 239 din Codul de procedură civilă, astfel că cererea de apel înaintată de apelanta SRL”CRISANPRIM”, reprezentată de avocatul Oleg Tănase, urmează a fi admisă, fapt ce atrage după sine casarea hotărârii instanței de fond, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată.

În conformitate cu prevederile articolelor 385 lit. c), 389-390 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Chişinău,-

D E C I D E:

Se admite cererea de apel declarată de apelanta SRL”CRISANPRIM”, reprezentată de avocatul Oleg Tănase.

Se casează hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 7 iunie 2023, cu emiterea unei noi hotărâri, după cum urmează:

Se respinge cererea de chemare în judecată depusă de SRL”ADVANCED TECHNO” împotriva SRL”CRISANPRIM” privind încasarea datoriei, penalității și compensarea cheltuielilor de judecată, ca fiind neîntemeiată.

Se încasează de la SRL”ADVANCED TECHNO”, IDNO *****, în beneficiul SRL”CRISANPRIM”, IDNO *****, suma de 18675,00 lei (optsprezece mii șase sute șaptezeci și cinci lei, 00 bani) cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea cererii de apel.

Decizia este definitivă, dar poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Preşedintele şedinţei: Ana Panov

Judecătorii: Vitalie Cotorobai

Viorica Mihaila